iTeach: Experienţe didactice

ISSN 2247 – 966X

Nr. 145 / septembrie 2023

145

Acceptăm sau nu să ne schimbăm într-un sistem educațional într-o continuă transformare?
| **Mihaela Georgeta Stoian**

Forme de organizare a activității centrate pe cultivarea capacităților creatoare în cadrul disciplinei Arte vizuale și abilități practice
| **Elena-Andreea Tomescu**

Eminescu forever
| **Erika Olga Szanto & Valer Popa**

Caracteristici ale sistemului noțional al științelor economice. Variante de integrare a conceptului „criză economică” în predarea disciplinei economie
| **Elena Hodrea**

Formarea competențelor ecologice la elevii din ciclul primar prin intermediul proiectelor extrașcolare
| **Daniela Teodora Bobulișteanu**

Metode activ-participative în învățământul preșcolar
| **Nicoleta Rîșnoveanu**

Dezvoltarea armonioasă socio-emoțională la copiii preșcolari: Importanța și strategiile educaționale
| **Dorina Ștefan**

Despre bullying în rândul elevilor
| **Mioara Irimia**

Dezvoltarea inteligenței emoționale a elevilor – o componentă esențială a succesului
| **Nela-Ionela Balica**

Nevoia individului de apartenență la comunitatea profesională și impactul acesteia asupra succesului profesional
| **Mariana Deleanu**

Editor: Institutul pentru Educație

Online: www.iteach.ro/experientedidactice

Partener: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" aduce în prim plan experiența și expertiza cadrelor didactice.

Apare lunar, din septembrie 2011.

iTeach: Experienţe didactice

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naţionale a României:
iTeach: Experienţe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

Editor: **Institutul pentru Educație**
www.iEdu.ro | 0722.458.000 | office@iEdu.ro | echipa@iTeach.ro

Redacţia:
Str. Dr. Louis Pasteur 54
București 050536

Colectiv de redacţie
conf.univ.dr. Olimpius ISTRATE (Universitatea din Bucureşti, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)
Doru ŞTEFĂNESCU (fundația Institutul pentru Educație)
lect.univ.dr. Oana GHEORGHE (Universitatea Națională de Arte București, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic)
conf.univ.dr. Simona VELEA (Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic)
conf.univ.dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)
drd. Alexandra ARAMĂ (Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație)

Pagina Revistei:

iTeach.ro/ExperienteDidactice

Acceptăm sau nu să né schimbăm într-un sistem educațional într-o continuă transformare?

De **Mihaela Georgeta Stoian**

Școala Gimnazială Șerban Cioculescu, Găești (Dâmboviţa)

Fiecare dintre noi am avut, la un moment dat, o atitudine negativă față de locul de muncă. Pe mine, această experiență m-a determinat să caut cauzele, efectele, dar, în special, soluții pentru a depăși problemele. În viața mea profesională a apărut un moment în care am conștientizat că trăim într-o liniaritate care nu né mai aduce bucuria sau împlinirea de altădată și că schimbările sunt benefice pe plan profesional și personal, de cele mai multe ori. Iar câteodată transformarea se poate produce de la sine, fără planuri sau strategii elaborate.

Știm cu toții că organizaţiile școlare nu se schimbă întâmplător, ci pentru că fac parte dintr-un proces de dezvoltare mai amplu şi trebuie să reacţioneze la noile schimbări din mediu, la restricţiile, cerinţele şi ocaziile care apar în orice domeniu. Ele sunt permanent forţate să se adapteze la mediul în care există şi funcţionează. Schimbarea poate privi orice aspect sau factor al unei organizaţii, iar, în învățământ, ”schimbarea” este similară cu „reforma”. Orice organizație pentru a supraviețui într-un mediu aflat într-o permanentă transformare, trebuie să se adapteze la schimbările neprevăzute și, cu greu acceptate, condiție fundamentală pentru succesul organizaţiei. În sens general, schimbarea înseamnă inovație/ inovare, transformare, modificare, reformă, evoluție, înlocuire a unui lucru cu altul etc.

Am conștientizat, de multe ori, că uneori este necesară o schimbare semnificativă de atitudine (gândire, comportament sau mentalitate), ceea ce nu era ușor de acceptat, pentru că implică un proces complex de conștientizare a nevoilor și a etapelor ce urmează să fie parcurse, pentru a putea opera schimbarea.

Schimbarea organizaţională din învățământ reprezintă un proces complex prin care se urmăreşte adaptarea unei organizaţii școlare la cerinţele mediului în care îşi desfăşoară activitatea, prin transformarea parţială sau totală a proceselor interne şi a resurselor disponibile sau atrase, anticipând reacţiile viitoare, gestionând eficient riscurile potenţiale, asociate mediului de desfăşurare a activităţii.

Un management al schimbării eficient în contextul școlii conduce la:

- înțelegerea corectă a schimbării în organizațiile care doresc sau au nevoie să se schimbe;
- înțelegerea corectă a schimbării în cazul indivizilor care doresc sau sunt obligați să se schimbe;
- realizarea eficientă a schimbării;
- înțelegerea dinamicii schimbării (Passenheim, 2010, p.11).

Rezistența la schimbare a angajaților este actul de a se opune schimbării sau de a se lupta cu transformări care modifică status quo-ul la locul de muncă.

Rezistența este o reacție naturală a cadrelor didactice, atunci când sunt puse în fața schimbărilor și presupune, de fiecare dată, noi modalități de a gândi și de a îndeplini sarcinile la locul de muncă. Cadrele didactice se opun, în general, schimbărilor implementate la nivelul organizațiilor școlare din motive raționale, din punctul lor de vedere:

- teama de a desfășura activități necunoscute, dificile;
- teama de a nu se putea adapta schimbărilor și a face față noilor cerințe;
- teama de a pierde statut sau securitatea locului de muncă și de a fi înlocuit cu alte persoane eficiente.

Rezistența la schimbare este o reacție firească, de autoprotecție, fiind un mecanism interior de apărare. În fața unor situații incerte sau care né-ar putea pune în primejdie, trebuie să cântărim avantajele și dezavantajele schimbării.

De multe ori, schimbarea înseamnă incertitudine, ieșire din zona de confort, teamă de necunoscut, teamă de eșec, renunțare la stabilitate, la rutină, la securitate etc. Conștientizarea motivului schimbării este o etapa solicitantă, în care este nevoie să privești către tine însuți, să adopți o atitudine pozitivă, care să te determine să depășești obstacolele întâlnite.

Cauzele rezistenţei angajaţilor la schimbare sunt evidențiate de Eugen Burduș în lucrarea Managementul schimbării organizaţionale (Burduș, E., Căprărescu, G., Androniceanu, A., 2000. Bucureşti, p. 632):

- Atenţie şi memorie selective

Viziunea oamenilor asupra lumii (datorită preocupărilor diverse, nivelului educației, vârstei, accesului la diferite surse de informaţii) influențează percepția oamenilor faţă de schimbarea propusă în organizație.

Oamenii dobândesc o imagine incompletă a procesului de schimbare, deoarece preiau parțial informațiile legate de schimbare.

Schimbarea obiceiurilor angajaţilor sunt întotdeauna întâmpinate cu rezistenţă, fiind urmate de ieşirea din zona de confort personală.

- Dependenţa faţă de opiniile altor persoane

Din punct de vedere prihologic, angajații depind de opiniile, atitudinile şi comportamentul liderilor formali sau informali, ceea ce conduce adesea la întârzieri în implementarea procesului de schimbare şi generarea de rezistenţă.

Néînțelegerea urmărilor schimbării în organizație, neliniștea, frica de necunoscut a angajaților, dar și a managerilor, care evită să ia anumite decizii cu grad de responsabilitate ridicat, sunt urmări ale

rezistenței la schimbare.

Angajații, în general, opun rezistenţă schimbărilor care duc la diminuarea veniturilor directe sau indirecte.

Schimbările presupune ieşirea din zona de confort a persoanelor, în general, deci, reducerea siguranței.

- Nivelul scăzut de motivare

Se pot enumera o serie de cauze personale, care, diminuând motivarea cadrelor didactice, provoacă rezistență:
– teama de a pierde controlul asupra unor resurse ale școlii;
– diminuarea veniturilor sau pierderea unor facilități;
– teama de pierde respectul din partea colegilor, elevilor, părinților;
– apariția unor dificultăți în activitățile zilnice;
– înrăutățirea condițiilor de muncă și riscul pierderii postului sau funcției;
– încrederea ridicată în profesionalismul personal, convingerea că nu sunt necesare schimbările în cadrul școlii (Anghelache, V., Iași, 2012, p. 284).

- Înțelegerea denaturată a scopurilor

Cadrele didactice nu înțeleg, de multe ori, scopurile schimbărilor, metodele și mijloacele necesare realizării lor și datorită lipsei informațiilor, de aceea, opun rezistență.

- Nivelul scăzut de încredere față de conducerea instituției de învățământ

Lipsa colaborării între cadrele didactice și conducere, caracterul închis, lipsa comunicării și a informațiilor, adoptarea unor decizii iraționale conduc la formarea unor atitudini negative și a unor comportamentelor ostile, dominate de néîncredere și teamă. Se produc înrăutățirea climatului psihologic, răspândirea minciunilor și deformarea informației.

- Aprecieri diferite legate de scopuri

Angajații apreciază, deseori, în mod diferit avantajele și costurile generate de schimbări.
De cele mai multe ori, schimbarea este un proces inovator, opoziția poate fi constructivă, iar rezistență la schimbare poate fi un fenomen pozitiv, care poate salva organizația școlară de la schimbările neproductive sau chiar catastrofale.

- Competențe profesionale scăzute și lipsă de experiență

Lipsa de încredere în capacitatea de a se adapta noilor cerințe, experiența profesională insuficientă, competențele profesionale reduse, capacitatea redusă de a înțelege schimbările curente și de perspectivă conduc la creșterea rezistenței la schimbare a cadrelor didactice.

Neacceptarea schimbărilor din cadrul organizației școlare se poate datora înclinării cadrelor didactice spre conservatism. Sunt persoane care resping tot ceea ce este nou, iar în spatele acestui fenomen se află tendința oamenilor spre stabilitate, spre adoptarea și aplicarea unor abordări sigure, încercate deja, fără repercusiuni incerte.

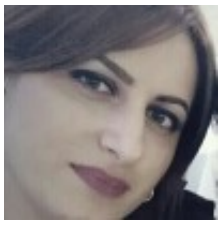
Bibliografie

1. Anghelache, V. (2012), Managementul schimbărilor educaționale, Iași, p. 284 ;
2. Burdus, E.; Căprărescu, G.; Androniceanu, A. (2000), Managementul schimbării organizaţionale, Editura Economică, Bucureşti, România, p.632;
3. Passenheim, Olaf (2010),Change Management, BookBoon.

Forme de organizare a activității centrate pe cultivarea capacităților creatoare în cadrul disciplinei Arte vizuale și abilități practice

De **Elena-Andreea Tomescu**

Liceul de Arte Margareta Sterian, Buzău (Buzău)

Demersul didactic organizat la disciplina Arte vizuale și abilități practice se dorește a fi orientat către lucrul atât frontal, individual, cât și pe grupe, încurajându-se inițiativa, stimulând creativitatea copiilor prin activități bazate pe joc, explorare, descoperire. Benefic pentru elevi ar fi o îmbinare a acestor modalități de organizare. În alegerea lor, se va ține cont obiectivele urmărite, de conținuturile cu care se operează, de particularitățile individuale și de vârstă ale copiilor, de mijloacele de învățământ și nu în ultimul rând, de tactul pedagogic al cadrului didactic.

Organizarea frontală presupune ca activitatea să fie coordonată de către învățător cu toți elevii clasei. Implicând conversația, această formă poate fi utilizată în diferite momente ale lecției, asigurând crearea premiselor, bazelor pentru învățarea creativă. Principalul avantaj este contribuția la dezvoltarea comunicării orale, la creșterea încrederii în sine prin exprimarea în fața colegilor a punctului de vedere, de exemplu, a folosirii unui limbaj expresiv ce are legătură cu produsul creat. Organizarea frontală permite, ca prin expunere sau prin exemplificarea practică a noii tehnici de lucru, să transmită cunoștințe unei clase întregi de elevi. Într-o asemenea situație, elevii execută în același timp și în același timp etapele aplicării tehnicii respective, dar fiecare lucrează individual, fără a se stabili relații de întrajutorare, cooperare între ei.

O astfel de organizare trebuie folosită cu atenție, pentru că e posibil ca nu toți elevii să participe activ, fie din cauza numărului prea mare de elevi, fie a ritmului de lucru, a aptitudinilor sau a stării interioare, a personalității fiecăruia. De asemenea, trebuie ținut cont și de imposibilitatea tratării diferențiate a copiilor.

Organizarea individuală are în vedere executarea de către elev a unei sarcini didactice, fără coordonarea cadrului didactic sau a

altcuiva. Astfel, se formează deprinderile de muncă fizică şi intelectuală, se dezvoltă responsabilitatea faţă de sarcinile primite, ritmul individual de muncă, se cultivă capacitatea de concentrare, iniţiativă, flexibilitatea gândirii, originalitatea şi creativitatea. Cadrul didactic va verifica și va aprecia sistematic lucrarea elevului, dezvoltândastfel, încrederea în forţele proprii.

Organizarea pe grupe se bazează pe cooperare, această formă de activitate contribuind la dezvoltarea relaţiilor sociale, la dezvoltarea spiritului de echipă şi a colaborării între membrii acesteia. Astfel, elevii pot realiza diferite lucrări plastice colective, precum ilustrarea unor afișe, albume, cărți uriașe, compoziții de dimensiuni mari. Căutarea împreună a unor soluții originale, schimbul de idei și acceptarea lor, descoperirea unor modalități noi de a rezolva tema propusă contribuie la dezvoltarea creativității. Vor împărți aceeași foaie de hârtie, vor conștientiza prezența colegilor, vor avea în față perspectiva întregului desen, subiectul propus provocându-i să discute, să se sfătuiască.

Grupele pot fi formate din elevi cu un potențial creativ relativ asemănător, din elevi cu un nivel ridicat de creativitate sau format din elevi cu niveluri diferite, tocmai pentru a le declanșa capacitatea creatoare. În cadrului grupului, tebuie respectate etape ca: stabilirea conținutului, distribuirea sarcinilor, alegerea unui coordonator, discutarea rezultatelor la nivelul grupului, aprecierea, completarea ideilor de către întreg colectivul clasei.

Gândirea creatoare are nevoie de un material vast cu care să opereze şi care să faciliteze analiza, sinteza, generalizarea, asociaţiile de imagini. Această bogăţie, oricât am încerca, nu putem s-o înfăptuim decât în cadrul unui grup de copii, căci în grup e posibil transferul şi de aici acumularea de reprezentări şi cunoştinţe.

Dacă activitatea se realizează cu un grup mai mare de copii, este bine ca acţiunea propriu-zisă să fie precedată de o convorbire dirijată de dascăl. În acest fel, copiii îşi reactualizează cunoştinţele, sarcinile pot fi împărţite, convorbirea permite realizarea atmosferei propice creaţiei.

Deosebit de importantă este atmosfera grupului în cadrul căruia se pot strecura simpatii, antipatii ce conduc la distorsionarea actului creativ. La vârsta școlarității mici, copiii sunt mai susceptibili, evidențiind cu ușurință diferențe între lucrările lor, neacceptând uneori ideea creativă a colegului, oricât de inedită ar fi. De aceea, cadrul didactic trebuie să gestioneze situația cu privire la eterogenitatea grupului, să identifice cauzele, să ia măsuri imediate de eliminare acestor factori perturbatori. Grupurile au nevoie de anumite momente pentru a discuta despre efortul fiecăruia, dacă au reușit să își atingă scopurile, pentru a menține relații eficiente de muncă. Astfel, învățătorul poate iniția discuții în favoarea acestei procesări, provocându-i să enumere acțiuni care au condus la realizarea sarcinii colective sau care ar putea spori succesul grupului. De asemenea, sunt copii care nu își pot manifesta creativitatea în cadrul grupului și trebuie tratați diferențiat, să li se ofere posibilitatea de a-și desfășura ideile într–un mediu favorabil lor, dar totodată, să nu se simtă marginalizați.

În literatura de specialitate, cele două forme ale creativității, cea individuală şi cea colectivă, sau de grup, nu pot fi considerate ca fiind total separate, întrucât fiecare colectiv este alcătuit dintr-un anumit număr de membri, şi în fiecare demers creativ al grupului este implicat potențialul creativ al fiecărui individ din grup.

La această vârstă, accentul cade pe elementul ludic, prin care se cultivă spontaneitatea constructivă şi creatoare a copiilor. Includerea acestei forme de organizare încurajează iniţiativa şi libertatea de exprimare prin limbaj vizual, permițând o explorare activă şi interacţiuni variate cu resursele materiale, cu ceilalţi colegi sau cadre didactice. Jocul reprezintă un mod de a fructifica, stimula și exersa creativitatea copilului. Astfel, se determină o creştere a capacităţii asociative, ideativă a copiilor, potențând flexibilitatea şi fluiditatea gândirii şi într-un mod nuanțator, capacitatea combinatorie.

Activitățile extracurriculare contribuie la completarea procesului instructiv-educativ, la trăiri autentice, la dezvoltarea înclinațiilor și aptiudinilor de care dispun elevii. Acestea se pot evidenția prin forme variate: spectacole artistice, excursii tematice, vernisaje, organizarea unor expoziții, ateliere de lucru, vizite la muzee, participarea la diferite simpozioane, concursuri de specialitate, care dau elevului posibilităţi multiple de redare, respectiv de însuşire, consolidare, fixare a cunoştinţelor. De asemenea, oferă copiilor posibilitatea să observe, să cerceteze, să cunoască în mod direct o mare varietate de elemente, pe care ulterior va încerca să le redea plastic. Mai mult, își pot lărgi sfera cunoștințelor în aplicarea a noi tehnici de lucru, au prilejul de a-și procura diverse materiale din natură (semințe, frunze, flori, fulgi etc.) pe care, cu îndemânare, fantezie și puțină răbdare, le vor transforma în creații originale, precum felicitări, jucării, obiecte utilitar-aplicative. Oferindu-le prilejul de a observa natura, copiii devin curioși, interesați să încerce redarea acesteia prin anumite modele şi culori. Acest cadru în care ei se pot desfăşura la fel de bine ca şi prin limbaj, îi ajută să se exprime independent şi creator.

Formele adiacente de organizare a procesului de învățământ contribuie la educarea şi dezvoltarea simţului estetic, stimulează curiozitatea şi spiritul de echipă al copiilor, aceştia întipărindu-şi în memorie unele aspecte care poate vor fi de neuitat pentru tot restul vieţii.

Aşezarea elevilor în cerc sau sub forma literei „U”, astfel încât să își poată vedea chipurile, promovează o educație participativă, elimină blocajul emoțional și ajută la inducerea sentimentului de siguranţă.

Muzica ambientală din timpul activităților poate fi o modalitate eficientă de dezaccelerare a gândirii, de sporire a capacității de concentrare, de educare a emoției, de favorizare a actului creativ. Muzica poate fi folosită și ca sursă de inspirație, un instrument de creație, elevii fiind solicitați să exprime ceea ce aud, ce simt prin linii, culori, diferite simboluri. Se recomandă piesele clasice pentru conștientizarea sentimentelor și evocarea stărilor în imagini. Limbajul sunetelor accelerează factorii de creație ai copilului, oferind un aspect luminos lucrărilor, definind note originale de elemente și culori pastelate.

Umanizarea cunoaşterii prin povestirea vieţii pictorilor celebri, care au realizat adevărate capodopere, renumite opere de artă, duce la stimularea îndrăznelii, promovarea perspicacității, cultivarea creativităţii, creşterea capacităţii de a gândi critic, interes pentru cultură.

Profesorul trebuie să folosească adecvat aceste forme de organizare, menite să stimuleze activismul şi creativitatea copiilor.

Bibliografie

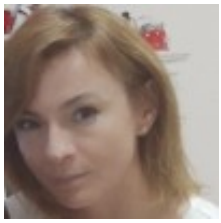
1. Breben, Silvia, Gongea, Elena, Ruiu, Georgeta, Fulga, Mihaela,

Metode interactive de grup – ghid metodic, Editura Arves, Craiova, 2002;
2. Lovinescu, A. V., Gurău V., Datcu A., Metodica predării desenului şi modelajului în grădiniţa de copii, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1973;
3. Neacşu, Ion, Curs de psihopedagogia creativităţii;
4. Popescu, Gabriela, Psihologia creativităţii– ediţia a III– a, Editura Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti, 2007;
5. Roco, Mihaela, Creativitatea individuală şi de grup – studii experimentale, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1979;
6. Stoica, Ana, Creativitatea – Posibilităţi de cunoaştere şi educare, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti,1983.

Eminescu forever

De **Erika Olga Szanto**

Școala Gimnazială, Hădăreni (Mureş)

Eminescu devine cu fiecare vers în care te învăluie, un contemporan al nostru: e profet, e creator, e psiholog, e filozof, e fizician, așa că e nemuritor. Dragostea pentru versurile sale nu poate fi ținută doar pentru cadrul didactic, ci este cultivată în conștiința elevilor. Am constatat că pasiunea față de artă se întregește când întâlnește voci care o susțin, dar și care i se împotrivesc. Nici în cazul lui Eminescu nu este altfel. Poetul național e apreciat de mulți, dar și neglijat de cei care îl pot reînvia citindu-i operele.
Am găsit în elevii mei aliați ai cuvintelor eminesciene și i-am susținut să își exprime părerile și să citească opera sa. Dar am considerat că Eminescu nu poate fi pătruns doar prin munca noastră și am ascultat vocile unor critici autorizați.

Am văzut împreună că poetul devine un gigant pe paginile lui Tudor Vianu, căci *este, în toată poezia lui Eminescu, o considerare a lucrurilor foarte de sus și foarte de departe, dintr-un punct de vedere care rușinează orice îngustime a minții, orice egoism limitat. Marea superioritate intelectuală a poetului este una din formale cele mai izbitoare ale manifestării lui și aceea care explică prestigiul atât de covârșitor al operei sale.*

Nu se poate să nu amintim cuvintele lui George Călinescu despre geniul poeziei românești care au fost ghid în descoperirea lui Eminescu: *Azi, însă, când poporul românesc, după o lungă robire dinăuntru și dinafară, a luat conștiință de sine, chipul lunar și amar zâmbitor al poetului își regăsește puterea asupra sufletelor noastre, și el ne apare drept cel mai în stare să dea expresie simțirilor moderne și românești, și cu fluierul său poetic să ducă năzuințele noastre sociale pretutindeni.*

Marea împlinire a dascălului rămâne șansa de a deschide ușa spre înțelegerea proprie a elevului în ceea ce privește ultimul romantic care a revoluționat literatura românească. Astfel că participarea la un concurs cu unul dintre elevi a revelat o maturitate excepțională când l-a analizat pe eternul poet pornind de la un citat al lui Serafim Duicu. *Personalitatea și opera lui Eminescu au devenit pentru cultura noastră de azi un punct de reper, o permanență și o oglindă. Eminescu este instituție națională. Né oglindim, cu faptele noastre de cultură, în el. De aceea nu né mai este permis să improvizăm, să oferim surogate, ci lucruri tainice, semnificative atât pentru personalitatea poetului, cât și pentru aceea a timpului nostru.*
(Serafim Duicu, *Eminesciana*)

Mai jos apare analiza acestui elev, fiind coordonat de dascălul său entuziasmat de observațiile acestuia.

Crezul Eminesciana, de Serafim Duicu, reflectă sacralitatea creativă a celui care a devenit icoana sufletului românesc. Vocea sa poetică a transformat repertoriul lexical ce obligă autorii români din toate timpurile să îi calce măcar pe urme. Harul divin este izvorât din personalitatea marcantă a celui ce avea să devină *un punct de reper*, numele său fiind pe buzele admiratorilor, dar și contestatarilor lui Eminescu.

Încă de la începutul implicării sale în literatură, Mihai Eminescu a fost remarcat de suflul plin de élan al ideilor sale, devenind un simbol al poeziei, al limbii române, un simbol al culturii. Eminescu reprezintă azi un reper în literatură pentru toate vârstele, ochii şi sufletele cititorilor fiind îmbiate de limbajul poeziilor de dragoste, al expresiilor graţioase din operele dedicate naturii şi de melancolia scrierilor despre adevărul văzut prin ochii unui suflet sensibil.

Mihai Eminescu reprezintă pilonul central al liricii românéşti. O personalitate controversată, o operă divină, căci şi secolele, şi perindarea regimurilor politice nu au stins flacăra vie şi pătrunzătoare a versului eminescian încărcat de suflul unui creator, care şi-a îmbălsămat opera cu cele mai îmbietoare versuri şi a schiţat-o pe un şevalet în care a cuprins cele mai aprinse şi nuanţate culori.

Declarația cutezătoare a lui Serafim Duicu se dovedește profetică, și Eminescu e *instituție națională* pentru românul de rând, recunoscut de sufletul omului însetat de autenticitatea, frumusețea și unicitatea limbajului, celebrate prin opera atât de inovativă a *romanticului întârziat*. Eminescu este *instituţie naţională* ridicată pe un soclu-simbol al reunirii dintre gândirea strămoşilor, umerii săi purtând povara îmbinării dintre generaţiile vechi şi cele noi. Reflexia eminesciană este evidenţiată prin contribuţia urmaşilor săi la fenomenul propus de cel care a devenit ulterior poetul naţional al românilor.

Eminescu a transformat cultura românească, oferindu-i o metafizică ce-o caracterizează şi o personalizează. Acesta a adăugat structurii folclorice românéşti rafinamentul unei înalte culturi. Eminescu voia să aducă spiritul românesc la înălţimea celui european prin cultură, educaţie, moralitate, diversitate a ideilor, într-un final acesta făcând România cunoscută internaţional din punct de vedere literar, operele acestuia fiind traduse în peste şaizeci de limbi. Multiplele studii şi inteligenţa nemărginită a acestuia, au adus marii scriitori şi criticii literari la concluzia că Eminescu reprezintă cea mai importantă voce literară a României.

În urma paşilor siguri, dar și inovativi ai lui Eminescu, observaţia pertinentă a lui Serafim Duicu subliniază oglindirea şi a altor autori ce urmează cu perspicacitate să se dezvolte sub aura

înfricoșătoare, şi în acelaşi timp plină de suflu a luceafărului genialității. *Oglindirea* nu semnifică reproducere eminesciană, ci forța de autodepășire în contextul imitației istovitoare.

Vocea critică a lui Serafim Duicu trece la o tonalitate aproape imperativă prin interdicția pseudoculturii generate de posibilii autori obscuri, fapt ce duce la ştirbirea standardelor înalte atinse de vocea care osândeşte în „Epigonii'', urmaşii nedemni ai strămoşilor. Serafim Duicu descoperă această pânză de pictat cuvinte, fiind un observator minuțios al lexicului poetului naţional. Aceste cuvinte sunt „semnificative atât pentru personalitatea poetului, cât şi pentru aceia a timpului nostru", le declară acelaşi autor obiectiv, fiindcă Serafim Duicu se lasă influenţat de trăinicia eminesciană, actualitate eternă.

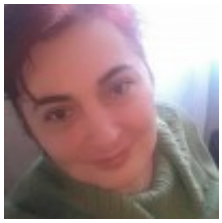
Cu pași timizi m-am apropiat ca elev de acest fragment copleșitor, sprijinit de Serafim Duicu în demersul descoperirii și redescoperirii mărețului scriitor. Mesajul criticului, el însuși de calitate incontestabilă în ochii literaturii, mi-a condus pașii pe drumul eminescian, o povară dulce cu reverberații *tainice* pline de respect.

Cuvintele elevului se opresc aici, dar imaginea creată despre mărețul poet își croiește drum necontenit în conștiința noastră. Aceste imagini reflectate prin elevii noștri demonstrează că iubirea față de sacrificiul înaintașilor nu se pierde.

Caracteristici ale sistemului noțional al științelor economice. Variante de integrare a conceptului „criză economică" în predarea disciplinei economie

De **Elena Hodrea**

Liceul Economic Alexandru Ioan Cuza, Piatra Neamț (Neamţ)

Studierea vieţii economice în complexitatea sa a condus la apariţia mai multor ştiinţe economice, aflate într-o strânsă legătură şi alcătuind un sistem, în care se detaşează Economia politică sau Economia ca teorie economică generală. Ştiinţele economice se studiază în procesul de învăţământ în cadrul unor discipline cum ar fi: economia, economia întreprinderii, contabilitatea, statistica, managementul, marketingul etc. Afirmarea economiei politice ca ştiinţă autonomă presupune, pe lângă obiectul său propriu de studiu, şi o metodă de cercetare.
Această lucrare îşi propune să trateze cel puţin două din procedeele ce caracterizează metoda în domeniul ştiinţelor economice: abstractizarea şi îmbinarea metodei istorice cu cea logică. Ca studiu de caz privind modalitatea de integrarea a conţinuturilor în predarea disciplinei economie, né-am oprit în a doua parte a textului asupra conceptului de criză economică, în funcţie de modul în care poate fi analizat în discuţiile cu elevii la clasă.

1. Caracteristici ale sistemului noţional al ştiinţelor economice

1.1. Unitatea de conţinut

O primă particularitate în studierea acestor discipline este strânsa legătură dintre ele generată de unitatea de conţinut a conceptelor fundamentale utilizate. De exemplu, noţiunea de profit este utilizată cu acelaşi înţeles la toate disciplinele menţionate. În acelaşi timp, conceptele utilizate în cadrul acestor discipline sunt specifice, elevii nu se întâlnesc cu ele la alte materii studiate şi apar destul de târziu în planul de învăţământ, în general după gimnaziu.

Caracterul specific al conceptelor utilizate la disciplinele economice apare şi datorită legilor economice obiective ce acţionează în activitatea economică şi care, la rândul lor au o serie de particularităţi, deosebindu-se de legile naturii sau ale altor ştiinţe. De exemplu legea cererii exprimă faptul că o creştere a preţului va determina o scădere a cererii şi invers. Legile economice, având un caracter obiectiv, trebuie cunoscute, iar activitatea agenţilor economici trebuie orientată în concordanţă cu sensul acţiunii legilor.

1.2 Caracterul abstract al conceptelor economice

O altă particularitate a ştiinţelor economice vizează gradul de abstractizare a unor noţiuni utilizate. Economia ca ştiinţă este o reprezentare abstractă a unei realităţi în care experienţa este difícil de realizat. Elevii se confruntă adesea cu fenomenele şi procesele economice brute, fără a sesiza esenţa acestora. De exemplu, inflaţia este percepută evident prin creşterea spectaculoasă şi generalizată a preţurilor, dar, la modul abstract ea trebuie gândită ca un dezechilibru între masa monetară existentă în circulaţie şi valoarea bunurilor economice de pe piaţă.

Abstractizarea presupune ca în cercetarea fenomenelor şi proceselor economice să se ia în considerare ceea ce este dominant, caracteristic acestora, făcându-se abstracţie (şi nu negându-se!!) de aspectele realităţii analizate care sunt nenecesare şi neesenţiale cunoaşterii esenţei.

Această particularitate reclamă intuiţia profesorului de a trece de la concret la abstract şi invers pentru a fi înţeles de către elevi şi în acelaşi timp, pentru a elimina riscul de a transmite elevilor cunoştinţele nesenţiale. Abstracţiile ştiinţifice care exprimă aspectele esenţiale ale vieţii economice se numesc categorii economice (ex.: salariu, marfa, profit, capital).

Predarea principiilor economice trebuie făcută ca „mijloace de analiză", un concept care trebuie studiat în contextul aplicării lui. Pentru aceasta profesorul trebuie să manifeste imaginaţie, perspicacitate, cunoaşterea mediului economic curent şi de perspectivă precum şi o familiarizare cu tehnicile formale de analiză economică

1.3. Caracterul istoric al unor noţiuni economice

Altă particularitate a disciplinelor economice vizează caracterul istoric al unor noţiuni economice, care reflectă realitatea economico-socială de la un anumit moment. Amintim în acest sens

conceptul de valoare, care a evoluat de la intuiţia valorii întâlnită la Aristotel, continuând cu opinia mercantiliştilor conform cărora valoarea este creată în cadrul circulaţiei şi apoi a fiziocraţilor care considerau valoarea produs al naturii. Ulterior şcoala clasică de economie considera munca drept sursă a valorii şi, în fine, şcoala marginalistă presupunea utilitatea marginală drept esenţă a valorii.

Pentru predarea disciplinelor economice metoda istorică presupune luarea în considerare a faptelor, realităţilor, în desfăşurarea lor istorică, cu detaliile şi amănuntele care au avut loc, chiar dacă ele nu concordă totdeauna cu ceea ce reprezintă logica mişcării economice. Se porneşte de la adevărul că orice fapt economic are evoluţia sa istorică, cu geneza, dezvoltarea şi finalitatea sau transformarea acestuia. Profesorii trebuie să explice elevilor fenomenele şi procesele economice în cadrul relaţiilor cauzale, ţinând seama de devenirea şi transformarea continuă a realităţii economice. Numai în acest context elevii vor înţelege, de exemplu fenomenul globalizării şi desăvârşirea procesului de formare a Uniunii Europene sau etapele restructurării economiei româneşti în cadrul integrării europene.

1.4. Integrare prin gen proxim şi diferenţă

O altă particularitate a disciplinelor economice vizează integrarea noţiunilor economice din punct de vedere a sferei de cuprindere, ceea ce reclamă definirea acestora prin gen proxim şi diferenţă specifică. În felul acesta se evită învăţarea mecanică şi se formează modul de gândire economic. De exemplu, definim noţiunea de economie de piaţă ca fiind „ o formă a economiei de schimb, în care raportul dintre cerere şi ofertă determină principiile de prioritate în producerea bunurilor, metodele de organizare şi de combinare a factorilor de producţie, iar persoanele şi categoriile de persoane care au acces la bunuri sunt stabilite de nivelul şi dinamica preţurilor. Este opusul economiei de comandă.”

Particularităţile sistemului noţional al unor discipline economice fundamentale derivă şi din metodele, instrumentele, tehnicile de lucru, principiile utilizate în analiză şi prezentare. De exemplu, contabilitatea utilizează ca procedee specifice contul şi bilanţul contabil, statistica foloseşte procedeul indicilor etc. O serie de fenomene şi procese economice se cuantifică în cadrul unor indicatori economici cum ar fi: masa şi rata profitului, costul mediu, total şi marginal, rata inflaţiei şi a şomajului, masa şi rata dobânzii, productivitatea muncii etc.

Procesul de învăţare a disciplinelor economice este pus în dificultate uneori de faptul că elevii au o serie de cunoştinţe empirice pe care le-au dobândit din experienţa lor de viaţă sau din mass-media. Elevii nu sesizează accepţia pe care limbajul comun îl oferă unor categorii economice şi limbajul solicitat de ştiinţă (ex. banii, preţul), iar alteori profesorul utilizează o serie de termeni pe care îi presupune cunoscuţi de către elevi datorită folosirii lor frecvente (ex. buget, proprietate, piaţă etc.). Conţinutul lor ştiinţific este însă mult mai bogat decât reprezentarea pe care o au elevii.

În proiectarea şi realizarea efectivă a procesului de învăţământ pentru disciplinele economice este necesar să se ţină seama de particularităţile menţionate, respectându-se principiile ştiinţifice ale activităţii didactice şi adoptându-se o metodologie didactică adecvată.

2. Variante de integrare a conceptului „criză economică” în predarea disciplinei economie

În partea a doua a acestui studiu referitor la conţinuturile predate în cadrul disciplinelor economice dorim să né oprim la modul în care poate fi abordată noţiunea de „criză economică” pornind de la programa de studiu a disciplinei Economie. Né-am oprit la această noţiune dată fiind şi actualitatea ei la scară mondială în universul economic din ultimii doi ani. De fapt dorim să punem în discuţie mai multe variante de integrare intradisciplinară (pe verticală) a acestei categorii de conţinut şi, bineînţeles, modalităţile de operaţionalizare a sa ca obiectiv cognitiv la această disciplină.

Concret, dorim să prezentăm la ce lecţii sau tipuri de conţinuturi specificate ar putea fi asociat conceptul de criză economică în procesul de predare a disciplinei liceale Economie.

Respectând una din recomandările programei şcolare la această disciplină (conform căreia profesorul are libertatea de a alege modul în care să combine predarea conţinuturilor obligatorii şi neobligatorii) remarcăm că un prim sector în care cadrul didactic poate vorbi elevilor despre criză poate fi lecţia Fluctuaţii ale activităţii economice din cadrul unităţii tematice Creşterea şi dezvoltarea economică. Dincolo de faptul că evoluţia ciclică reprezintă o realitate a oricărei economii contemporane, un fenomen negativ precum criza economică trebuie prezentat ca un dezechilibru economic amplu, în stare să se răspândească rapid în întregul sistem economic mondial.

În altă ordine de idei, criza economică este un fenomen în care toate sectoarele unei economii naţionale sunt afectate. De aceea, pornind de la temele cadru ale programei acestei discipline, corelaţiile care se pot face în cadrul lecţiilor sunt multiple.

Punerea în discuţie a neajunsurilor provocate de criză poate fi făcută încă din prima unitate de conţinut a programei, Consumatorul, putând fi utilă ca o explicaţie suplimentară în lecţii precum „Alegerea consumatorului” sau „Consumul şi bugetele de familie”.

În cadrul predării unităţii de conţinut *Producătorul*, conceptul de criză poate fi asociat cu ideea că, în ultimă instanţă ciclicitatea economică este determinată de modul specific de evoluţie a eficienţei (randamentului) factorilor de producţie. Astfel criza economică se petrece pe perioada în care randamentul factorilor de producţie stagnează sau chiar scade iar activitatea economică cunoaşte o anumită contracţie, se confruntă cu dificultăţi, impunându-se înlocuirea sau ameliorarea calitativă a factorilor, schimbarea unor structuri ale economiei (tehnice, tehnicoeconomice, organizatorice etc.) care devin depăşite.

Pentru cea de-a treia unitate conceptuală a disciplinei economie, *Piaţa*, se poate aborda problematica crizei la clasă în legătură cu modul în care acest fenomen afectează diversele forme ale pieţei (piaţa muncii, piaţa monetară, piaţa capitalului, piaţa valutară sau piaţa mondială); de asemenea tot aici este de amintit modul în care criza îşi poate pune amprenta asupra diverselor tipuri de creştere economică sau ca un argument forte privind rolul statului în economia de piaţă.

În ultima unitate tematică a materiei, *Economia deschisă*, lecţia „Globalizarea” ni se pare a găsi un teritoriu fertil de discuţii în binomul profesor-elevi vizavi de opiniile pro sau contra globalizare şi internaţionalizare în raport cu mecanismul declanşator al crizei.

Concluzii

La finalul expunerii noastre dorim să reamintim faptul că o variantă de operaţionalizare a obiectivelor la disciplinele economice o reprezintă definirea acestora pe categorii de conţinuturi. Astfel, o categorie specială de conţinuturi (clasă de cunoştinţe) o reprezintă categoria indicatori şi indici economici.

Oricând, în ansamblul predării economiei, evoluţia unor indicatori economici cum sunt volumul producţiei, cifra de afaceri, rata profitului, produsul intern brut, rata inflaţiei, rata şomajului, volumul investiţiilor poate fi explicată şi prin raportarea la un concept precum criza economică.

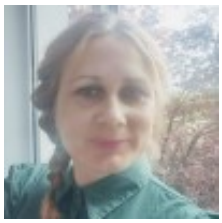
Bibliografie

Barbu, Cristian Marian, 2005, „Economie", Bucureşti, Editura Matrix Rom
Beaud, Michel /Dostaler Gilles, 2008 (trad.) „Gândirea economică de după Keynes", Bucureşti, Editura Eurosong & Book
Burja,Vasile/ Voiculescu, Florea, 2006, „Didactica ştiinţelor economice: ghid metodologic cu caracter aplicativ", Bucureşti, Editura Irecson
Ionescu, Miron /Radu, Ioan, 2005, „Didactica modernă", Cluj-Napoca, Editura Dacia (ed. a 2-a, rev.)
Keynes, John Maynard, 2009, „Teoria generală a ocupării forţei de muncă, a dobânzii şi a banilor", Bucureşti, Editura Publică.

Formarea competențelor ecologice la elevii din ciclul primar prin intermediul proiectelor extrașcolare

De **Daniela Teodora Bobulișteanu**

Școala Gimnazială Nr. 28, Galați (Galaţi)

Procesul didactic reprezintă suma activităților pe care un cadru didactic le desfășoară cu elevii în sensul producerii învățării. Învățarea este acțiunea realizată de elev, la început in mod dirijat, sub stricta supraveghere a profesorului, pentru ca mai apoi să devină parte din fiecare dintre noi. Învățarea școlară presupune dobândirea unor cunoștințe, dar, în același timp, presupune formarea de competențe necesare integrării cu succes în societate. Integrarea înseamnă desfășurarea unor activități în colaborare cu ceilalți, acceptarea opiniilor celor din jur, conlucrarea în vederea obținerii unor produse ale activității. Introducerea programului național „Săptămâna verde" în procesul educațional mi-a oferit prilejul să desfășor numeroase activități cu impact ecologic împreună cu elevii clasei pregătitoare, activități cu scop informativ și formativ, pe tema „Salvează planeta!". Am planificat minuțios fiecare pas pentru a le oferi elevilor tot sprijinul necesar și pentru o motivație pe măsură.

Prima activitate, cu tema „Surse de poluare", i-a ajutat pe elevi să descopere modalități de poluare a naturii, a apei și a aerului. Vizionând povestea „Coțofana colecționară", elevii au descoperit cum și cât de mult poluează oamenii și care sunt consecințele nefaste ale acestei poluări. Pentru a reduce aceste acțiuni nocive pentru mediu elevii au fost invitați să descopere importanța respectării celor 3R – Reducere, Reciclare, Reutilizare.

Pentru a exemplifica o acțiune benefică mediului, le-am propus elevilor să realizeze o listă cu deșeuri care ar putea fi reciclate, apoi, dintr-un ambalaj să creeze o jucărie. Fiecare elev și-a creat propria jucărie, care a devenit mai apoi un exponat în sala de clasă. Imaginația acestora i-a ajutat să creeze binocluri, mașinuțe, roboței, suporturi de creioane. Această acțiune dedicată reciclării a fost realizată în strânsă colaborare cu părinții elevilor. Aceștia au fost eroii din spatele costumelor realizate din diverse materiale cu scopul participării elevilor la „Parada costumelor eco". Fiecare a devenit, ca prin magie, un prinț din poveștile copilăriei sau un melc ce-și poartă casa-n spate cu bucurie sau o zână cu bagheta fermecată sau un pirat curios sau un robot ingenios.
Activitatea ce a urmat s-a desfășurat în natură cu scopul observării acesteia. Micii școlari au explorat Vulcanii Noroioși, observându-i cu atenție, captivați de forma și specificul acestora. Deoarece activitatea vulcanică nu a permis dezvoltarea unei vegetații bogate în jurul vulcanilor, m-am gândit să le ofer elevilor pietre pe care să deseneze flori și vegetație pentru a împodobi culmile din jurul acestora. Elevii, fascinați, né-au împărtășit informații și curiozități din lumea vulcanilor, încercând să facă comparații, să descopere asemănări și deosebiri.

Curiozitatea și frumusețea peisajului né-a condus pașii apoi spre Muzeul Chihlimbarului, o adevărată oază de frumusețe și liniște. Dealurile cărămizii ce înconjoară muzeul oferă un peisaj minunat, iar frumusețea pietrelor expuse în muzeu né-a încântat privirile.

Am continuat activitățile noastre încercând să né implicăm și noi în activități destinate salvării planetei, de data aceasta într-un mod cât mai practic. Începutul de primăvară né-a oferit prilejul de a contribui la înfrumusețarea spațiilor verzi din jurul școlii. Copiii au înfrumusețat cu flori acest spațiu dobândind și noțiuni despre structura unei plante și rolul fiecărei părți componente. Au descoperit cât de importante sunt spațiile verzi pentru menținerea vieții pe Pământ. Pentru a-i determina și pe cei din jurul nostru să contribuie la astfel de acțiuni né-am gândit să lăsăm câteva îndemnuri pe care oamenii să le citească și să le urmeze. Am scris aceste mesaje pe steguleţe și le-am înfipt printre plante.

Dragostea și grija pentru mediul înconjurător se formează în familie și se continuă în cadrul școlii prin toate activitățile dedicate mediului înconjurător, cu scopul formării unei conștiințe și unei conduite morale potrivite în raport cu acesta. Micii școlari sunt extrem de responsabili și atenți, fiind conștienți de schimbările climatice și efectele nefaste ale acestora. Au participat cu pasiune la toate activitățile desfășurate însușindu-și noțiuni despre poluare, reciclare și chiar modalități prin care putem salva planeta. Aceștia au înțeles că acțiuni precum colectarea selectivă a deșeurilor, identificarea unor modalități de reciclare a acestora, plantarea florilor și a puieților, ecologizarea spațiilor verzi, reprezintă gesturi mici care pot fi realizate de fiecare dintre noi. Astfel putem ajuta planeta și ne putem bucura împreună de o natură curată și prietenoasă.

Activitățile desfășurate în această săptămână au fost un prilej de

bucurie pentru copii, părinți și cadre didactice, oferindu-né oportunitatea de a colabora și de a conlucra împreună. Tematica activităților i-a inspirat atât pe copii, cât și pe părinți, pentru descoperirea unor modalități noi de a utiliza anumite deșeuri, deschizând fereastra imaginației și a creativității. Poate niște copii nu pot schimba lumea, dar pot fi ei înșiși schimbarea de care această lume are nevoie. Am învățat de la natură să fim buni, iubitori, darnici și iertători. Natura né oferă zilnic lecții de viață. Să-i urmăm cursul!

Metode activ-participative în învățământul preșcolar

De **Nicoleta Rîșnoveanu**

Grădinița cu Program Prelungit Nr. 10, Buzău (Buzău)

Metodele activ-participative reprezintă astăzi o alternativă la didactica tradițională în beneficiul copiilor și al nostru în egală măsură. Termenul de „educație modernă" se poate traduce și prin „a ști ce să faci cu ce ai învățat". Deci regândirea educației formale se impune și né obligă să schimbăm relația cu copiii și între copii, promovând sprijinul reciproc și dialogul constructiv prin noi strategii pe care le propunem. Prin metodele activ-participative, copiii își exersează capacitatea de a selecta, combina, învăța lucruri de care vor avea nevoie în viața de școlar și de adult. Interactivitatea presupune atât competiție cât și activități colaborative, în cadrul cărora copilul cooperează cu ceilalți pentru atingerea unui țel comun.

Utilizarea metodelor active și interactive în grădiniță solicită o anumită adaptare. Voi exemplifica două metode și tehnici active și interactive utilizate cu succes în activități.

Metoda „Proiectul tematic"

Metoda „Proiectul Tematic " este o metodă intens și cu succes utilizată. Tema este stabilită în funcție de preferințele și propunerile copiilor. Prin această metodă, copiii își formează unele deprinderi de muncă intelectuală, învățând să-și formuleze probleme și să caute singuri calea de a le rezolva.

Astfel, pe durata a 5 săptămâni, am derulat proiectul tematic „ *Toamna harnică și de roade harnică*", în cadrul căruia au fost implicați copii, parinți, bunici, educatoare. Subtemele proiectului au fost: „De vorbă cu Zâna Toamna"; „Coșul cu fructe de toamnă"; „Hora legumelor vesele"; „Coronița cu flori de toamna"; „Carnavalul toamnei –evaluarea proiectului". S-au strâns materiale necesare activității didactice cum ar fi: frunze de toamna, castane, fructe de toamna, legume de toamna, flori de toamna, cărți, atlase, reviste. S-au făcut plimbări în natură, vizite pentru realizarea obiectivelor, descoperiri la fața locului. Totul s-a materializat în fotografii, albume, expoziții, iar la final copiii au fost îmbrăcați în fructe și legume de toamnă și au participat la Parada costumelor de toamnă. Preșcolarii au primit diplome.

Avantajele metodei:

- Stimulează operațiile gândirii;
- Are la bază învățarea prin cooperare, iar responsabilitățile sunt diferențiate pe grupuri;
- Copiii se consultă în toate etapele proiectului devenind parteneri în rezolvarea problemelor;
- Proiectul este susținut (inclusiv material și financiar) de familie, sponsori, cadre didactice, într-un efort colaborativ. Aceștia au ocazia să se implice pe tot parcursul proiectului.

Dezavantajele metodei:

- Este de lungă durată;
- Este costisitoare din punct de vedere material și financiar.

Metoda „Schimbă perechea"

Această metodă este o metodă de predare-învățare interactivă de grup care stimulează comunicarea și rezolvarea de probleme prin lucrul în perechi.

Categoria de activitate: DOS-Activitate practică
Tema: Crizantema (rulare-lipire)
Material : Hârtie creponată, pastă de lipici, coli de desen.
Sarcina didactică: Să ruleze bucăți de hârtie, să lipească bucățile de hârtie pe foile de desen, redând forma petalelor crizantemei.

Desfășurare: Li se transmite copiilor că vor rula bucățile de hârtie primite sau vor lipi hârtia rulată redând forma unei crizanteme. Ei vor alege ce sarcină vor să îndeplinească, apoi se grupează în perechi (unul rulează hârtia creponată, iar altul lipește hârtia rulată, redând forma unei crizanteme). La un semnal al educatoarei, se schimbă perechea.

Avantajele metodei:

- Dezvoltă inteligențele multiple;
- Stimulează cooperarea și ajutorul reciproc;
- Stimulează învățarea în perechi, activând întregul colectiv.

Dezavantajele metodei:

- Îi defavorizează pe cei mai lenți.

Prin utilizarea unor asemenea metode se realizează o implicare efectivă, activă a copiilor în procesul de învățare. Copiii devin conștienți de propria lor gândire, își activizează vocabularul, iar interesul și motivația vor fi asigurate pe întregul parcurs al activităților. Programa activității instructiv-educative lasă libertatea de a organiza cât mai creativ și personalizat actul didactic. Fiecare cadru didactic își alege propriul demers, personalizat, modern care să fie compatibil cu stilul didactic, cu obiectivele și conținuturile activităților.

Bibliografie

Breben S.,Gongea E., Ruiu G., Fulga M., *Metode interactive de grup. Ghid metodic* –Editura Arves, 2002.

Dezvoltarea armonioasă socio-emoțională la copiii preșcolari: Importanța și strategiile educaționale

De **Dorina Ștefan**

Grădinița cu Program Normal Abracadabra, ConstanȚa (Constanța)

Perioada preșcolară reprezintă o etapă crucială în dezvoltarea socio-emoțională a copiilor, în care se pune baza pentru o adaptare și funcționare sănătoasă pe termen lung. Dezvoltarea armonioasă a acestor aspecte înseamnă formarea de relații sociale pozitive, încredere în sine și în ceilalți, gestionarea adecvată a emoțiilor și dezvoltarea abilităților de comunicare. În acest articol, vom explora importanța dezvoltării socio-emoționale la copiii preșcolari și vom analiza unele strategii educaționale eficiente în această direcție.

Dezvoltarea socio-emoțională în perioada preșcolară joacă un rol esențial în crearea viitoarei baze sănătoase legată de atitudinea socio-emoțională a copiilor. Această perioadă reprezintă un moment esențial pentru consolidarea abilităților sociale și a competențelor emoționale care le vor fi utile pe parcursul întregii vieți.

Potrivit studiilor lui Denham și Kochanoff (2002), copiii preșcolari care dezvoltă abilități socio-emoționale adecvate sunt mai capabili să stabilească relații pozitive cu colegii și adulții, ceea ce duce la un climat favorabil în grupurile sociale. De asemenea, acești copii sunt mai puțin susceptibili la conflicte și manifestă comportamente agresive reduse. Dezvoltarea armonioasă socio-emoțională în perioada preșcolară poate influența pozitiv rezultatele școlare și poate contribui la un succes mai mare pe termen lung în ceea ce privește abilitățile de comunicare și adaptare socială (Greenberg et al., 2003).

Strategii educaționale pentru dezvoltarea socio-emoțională în perioada preșcolară

- Promovarea empatiei și a regulilor sociale

Promovarea empatiei în rândul copiilor preșcolari este esențială pentru dezvoltarea abilităților de înțelegere a perspectivelor și a sentimentelor celorlalți. O abordare pozitivă și constructivă în rezolvarea conflictelor și stabilirea unor reguli sociale clare și aplicabile pot fi implementate în mediul educațional pentru a facilita învățarea acestor abilități (Zins et al., 2004).

- Activități de joacă în cooperare

Promovarea activităților de joacă colaborativă și lucrul în echipă poate contribui la dezvoltarea abilităților sociale, cum ar fi comunicarea, ascultarea activă și rezolvarea problemelor într-un context plăcut și motivant (Vygotsky, 1978).

- Programe de educație socio-emoțională

Programele structurate de educație socio-emoțională, precum programul „PATHS" (*Promoting Alternative Thinking Strategies*), au demonstrat eficiența în îmbunătățirea competențelor socio-emoționale la copiii preșcolari (Domitrovich et al., 2007). Aceste programe abordează teme precum gestionarea emoțiilor, rezolvarea conflictelor și dezvoltarea abilităților de auto-control.

Dezvoltarea armonioasă socio-emoțională la copiii preșcolari are un impact semnificativ asupra capacității lor de a stabili relații pozitive cu ceilalți și de a se adapta cu succes în diverse contexte sociale. Educația socio-emoțională, împreună cu promovarea empatiei și a regulilor sociale, joacă un rol esențial în sprijinirea copiilor în formarea unor abilități socio-emoționale sănătoase.

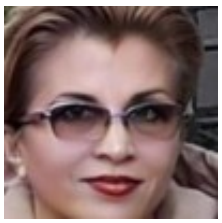
Surse bibliografice

1. Denham, S. A., & Kochanoff, A. T. (2002). Parental contributions to preschoolers' understanding of emotion. Marriage & Family Review, 34(3–4), 311–343.
2. Domitrovich, C. E., Cortes, R. C., & Greenberg, M. T. (2007). Improving young children's social and emotional competence: A randomized trial of the preschool PATHS curriculum. Journal of Primary Prevention, 28(2), 67–91.
3. Greenberg, M. T., Weissberg, R. P., O'Brien, M. U., Zins, J. E., Fredericks, L., Resnik, H., & Elias, M. J. (2003). Enhancing school-based prevention and youth development through coordinated social, emotional, and academic learning. American Psychologist, 58(6–7), 466–474.
4. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.
5. Zins, J. E., Weissberg, R. P., Wang, M. C., & Walberg, H. J. (Eds.). (2004). Building academic success on social and emotional learning: What does the research say? Teachers College Press.

Despre bullying în rândul elevilor

De **Mioara Irimia**

Școala Gimnazială Nr. 11 Iorgu Iordan, Tecuci (Galaţi)

Bullyingul este un comportament agresiv care constă în folosirea forței sau a constrângerii asupra celorlalți. Include hărțuire verbală, uneori atac fizic sau coerciție și este îndreptat în mod repetat către anumite victime, pe diferite motive (de rasă, religie, sex, sexualitate sau abilități). Agresorul se bazează pe un dezechilibru al puterii care poate fi puterea socială sau puterea fizică. Am constatat că uneori nu este vorba de niciuna din aceste situații, copilul fiind agresat acasă sau lăsat în grija altor persoane

(având părinții plecați la muncă în străinătate), cu rezultate slabe la învățătură – și atunci încearcă să refuleze, să se răzbune asupra unui coleg pe care-l invidiază, care este mai bun la învățătură și are tot ceea ce lui îi lipsește: un cămin și dragostea familiei, prieteni etc. De cele mai multe ori, agresorii au fost ei înșiși agresați de alți copii sau în familie. Ei vor să demonstreze celorlalți că sunt superiori.

De asemenea, în familiile în care se folosește pedeapsa corporală se poate dezvolta acest comportament deviant de tip bullying, inadecvat adaptării la cerinţele sociale, incapabil de înţelegere a disciplinei pozitive şi respectării unor reguli pentru buna funcţionare. Invidia şi resentimentele pot conduce la bullying, așa cum am arătat mai sus. Un deficit de stimă de sine contribuie semnificativ la actele de tip bullying, ca şi stările de anxietate sau de vinovăţie. Lipsa abilităţilor sociale, utilizarea forţei, dependenţa de comportamente agresive, mânia şi furia, statutul în grupul de apartenenţă, existenţa unor antecedente de acest tip în copilărie sunt factori de risc.

Bullying-ul nu implică neapărat violenţă fizică, ci poate consta într-un abuz psihologic sau verbal.

Sunt identificate trei tipuri de abuz: emotional, verbal, fizic. De obicei agresorul merge la intimidare încercând să atragă în jurul lui unul sau mai mulți „locotenenți”, care îl încurajează sau sunt de partea lui de frică, să nu devină ei cei agresați, și cu ajutorul cărora acționează asupra unei „ținte”.

El poate acționa în recreație, pe coridoarele școlii, în curte, pe stradă – la plecarea copiilor acasă, și, din păcate, uneori și în sălile de clasă, cel mai adesea pe timpul pauzelor, când elevii nu sunt supravegheați. Nedepistat la timp, bullyingul poate lăsa traume și repercusiuni ireversibile asupra adaptabilității copilului în societate. Cazurile de bullying implică cel puțin un agresor și o victimă, iar, în unele cazuri, există și martori. Putem discuta despre bullying fizic, verbal, sexual sau psihic.

Elevii asupra cărora se manifestă agresiunea devin timorați, pierd respectul de sine, încep să aibă rezultate slabe la învățătură, se închid în sine, le este teamă să vorbească cu dirigintele sau părinții (deoarece de cele mai multe ori sunt amenințați cu anumite repercusiuni).

Agresivitatea mascată o întâlnim din ce în ce mai mult în școală, se manifestă zilnic și din păcate, începem să né obișnuim cu ea. Caz concret: un elev este scos la lecție – să rezolve un exercițiu, să completeze un enunț, să arate la hartă etc. – agresorul râde de acesta, atribuindu-i o „poreclă” sau pur și simplu făcând gesturi umilitoare, deși, dacă este pus să răspundă, nu ar ști nici el răspunsul. Apoi, continuă cu tachinarea și în pauză și, de aici până la agresiune fizică nu mai este decât un pas. Deși intervin ori de câte ori este cazul, îmi propun subiecte de discuție pe această temă la disciplina dezvoltare personală sau educație civică, lipsa unui front comun părinte-profesori își spune cuvântul. Degeaba vorbim la școală despre empatie, echipă, sprijin, colaborare, prietenie, omenie etc. dacă acasă este învățat că-n viață reușește cel ce aplică „legea junglei”.

Sunt foarte multe moduri în care se manifestă bullyingul asupra unor copii: folosirea unui ton umilitor, a poreclelor când se vorbește despre el; punerea în încurcătură în mod intenționat, în orice spațiu – școală, stradă, magazin etc.; șicanarea la orele de sport, pe holurile școlii, în clasă – prin împingere, atingeri neplăcute pe orice porțiune a corpului; bârfa, excluderea din jocurile colective; furtul de obiecte, bani, a pachețelului cu mâncare, idei de la copilul în cauză, minciuni despre acesta; postarea unor mesaje nepotrivite pe internet etc., depinde de vârsta acestuia. Cu cât crește și nu se intervine pedagogic și psihologic, agresiunile devin mai complexe, mai sofisticate.

Astfel, copilul agresat va prinde teamă de a mai merge la școală. Devine dificil pentru el să se concentreze în clasă, refuză să mai meargă la toaletă, să meargă singur pe holurile școlii sau pe stradă, făcând învățarea mult mai dificilă. Copiii experimentează frica, depresia, singurătatea, anxietatea, stima de sine scăzută, boala fizică și, în unele cazuri, chiar și ideea de sinucidere.

Cred că trebuie să luăm atitudine ori de câte ori observăm acest comportament și să nu lăsăm ca acest fenomen să ia amploare. Pentru aceasta, consider că trebuie să acționăm atât a cauzelor care pot conduce la manifestarea acestui comportament agresiv, dar și asupra tuturor elevilor educându-i cum să reacționeze în asemenea situații, cum să nu se expună sau să iasă din acestea. Pentru acest lucru, este imperios necesară conlucrarea cu psihologul școlar, cât mai multe activități desfășurate împreună cu acesta, cu poliția, pentru ca elevii să cunoască urmările unui asemenea comportament sau cum se pot apăra, la cine pot apela. Niciun moment elevii nu trebuie să creadă că sunt singuri, că sunt lipsiți de ajutor, că nu au la cine apela, atunci când se regăsesc într-o astfel de situație.

Cred că aceste activități se pot desfășura atât într-un cadru formativ, la orele de dezvoltare personală, educație civică, diriginție etc., dar și într-unul extrașcolar, în săptămânile „Școala altfel” și chiar „Săptămâna verde”, ca o temă în sine sau un obiectiv de atins într-o altă activitate extrașcolară.

Nu trebuie neglijată nici familia în acest context, ea constituind deseori punctul de plecare al acestui comportament nepotrivit. Mă gândesc la: vizite la familiile agresorilor (dacă acestea sunt posibile, dacă cadrul didactic este bine primit), însoțit poate de psiholog sau un asistent social; activități în care să fie implicați și părinții alături de copii pentru a realiza legături trainice, pentru a cunoaște anumite realități, pentru o mai bună comunicare. Din păcate, viața stresantă, faptul că unii părinți lucrează uneori zi lumină, au două joburi, fac mai dificilă organizarea unor astfel de activități. Merită totuși să încercăm.

Bibliografie

Istrate-Ștefănescu Adriana, Nastasă Anca Mihaela (2019). Efectele bullyingului –Strategii de intervenție la clasă; Ghid pentru cadrele didactice. Bacău: Smart Academic.

Dezvoltarea inteligenței emoționale a elevilor – o componentă esențială a succesului

De **Nela-Ionela Balica**

Liceul Particular Nr. 1, Bistrița (Neamţ)

Conceptului de „inteligență emoțională” nu este unul nou, ci își are rădăcini în anii ’20 ai secolului trecut, când profesorul american Edward Lee Thorndike (Columbia University) identifică, pe lângă „inteligenţa generală, academică”, un alt tip de inteligenţă, definind-o ca „inteligență socială” și care ulterior va fi raportată la conceptul de „inteligenţa emoţională”. Inteligența emoțională definește capacitatea de a înţelege şi de a acţiona abil şi echilibrat în cadrul relaţiilor interpersonale sau interumane. Două decenii mai târziu, la începutul anilor ’40, psihologul româno-american David Wechsler (unul dintre promotorii testelor IQ), vorbește despre „elementele intelectuale” şi „elementele non-intelectuale” (factori afectivi, personali și sociali) necesare adaptării, evoluției și succesului individului în mediul în care trăiește. Cu alte cuvinte, inteligența emoțională reprezintă abilitatea de a înțelege și de a gestiona propriile emoții, precum și de a percepe și relaționa cu emoțiile altor persoane. Pentru elevi, dezvoltarea acestei abilități este la fel de importantă ca și învățarea materiilor, deoarece îi ajută să devină adulți echilibrați, încrezători și capabili să facă față provocărilor vieții.

Inteligența emoțională este alcătuită din mai multe componente cheie, cum ar fi:

1. Conștiența de sine – aceasta presupune înțelegerea și conștientizarea propriilor emoții. Elevii pot învăța să își recunoască emoțiile și să le exprime într-un mod sănătos, această abilitate permițându-le să-și înțeleagă mai bine reacțiile și comportamentele.
2. Autoreglarea emoțiilor – fapt ce implică abilitatea de a controla și gestiona emoțiile într-un mod pozitiv. Elevii pot învăța tehnici de calmare a anxietății sau de gestionare a frustrării, precum tehnici de respirație și meditația.
3. Abilitatea de a gestiona relațiile sociale – dezvoltarea abilităților sociale este esențială pentru relațiile interpersonale. Elevii pot învăța să comunice eficient, să asculte cu atenție și să-și rezolve conflictele într-un mod constructiv.
4. Empatia față de alții – înțelegerea și empatizarea cu emoțiile altor persoane fiind componente cheie ale inteligenței emoționale. Elevii pot fi încurajați să se pună în locul altora și să înțeleagă perspectivele diferite privitoare la o problemă.

Dezvoltarea acestor abilități poate avea un impact semnificativ asupra succesului în școală și în viață, iar școala joacă un rol esențial în dezvoltarea inteligenței emoționale a elevilor.

Profesorii și programa școlară pot să ofere oportunități pentru a ajuta elevii să dezvolte abilitățile necesare. Acest lucru poate implica lecții și activități care să îi învețe pe elevi cum să-și identifice și să-și exprime emoțiile în mod sănătos, cum să se înțeleagă reciproc și cum să gestioneze conflictele. Cele mai eficiente metode pentru dezvoltarea inteligenței emoționale a elevilor sunt:

1. Educația emoțională – introducerea educației emoționale în școală poate ajuta elevii să devină mai conștienți de propriile lor emoții și să învețe strategii de gestionare a acestora./ Școlile pot elabora și introduce cursuri sau programe de educație emoțională în curriculum pentru a ajuta elevii să înțeleagă și să dezvolte aceste abilități. Aceste cursuri pot include discuții despre emoții, exerciții de conștientizare și activități practice.
2. Promovarea empatiei – profesorii pot încuraja empatia prin intermediul discuțiilor și a exercițiilor care implică punerea în locul altor persoane și înțelegerea sentimentelor acestora. Această substituire de roluri ajută elevii să privească o problemă din mai multe perspective, să înțeleagă și să accepte totodată și alt punct de vedere decât cel propriu.
3. Dezvoltarea abilităților sociale – elevii pot învăța abilități de comunicare eficientă, de rezolvare a conflictelor și lucrul în echipă, ceea ce îi va ajuta să se descurce mai bine în relațiile lor sociale. Profesorii și părinții au un rol crucial în susținerea dezvoltării inteligenței emoționale a elevilor, colaborând în vederea creării unui mediu sigur și deschis, în care elevii să poată vorbi despre emoțiile lor și să învețe din experiențe pozitive și negative.
4. Experiențe practice – o parte esențială a dezvoltării inteligenței emoționale este aplicarea practică a cunoștințelor dobândite.

Pentru a dezvolta inteligența emoțională, este important ca elevii să aibă oportunități de aplicare a cunoștințelor și abilităților dobândite în situații reale. Acest lucru poate implica colaborarea în proiecte de grup sau gestionarea conflictelor într-un mediu controlat. Este important să subliniem beneficiile dezvoltării inteligenței emoționale, cum ar fi îmbunătățirea performanțelor academice, reducerea conflictelor și a comportamentelor distructive în clasă și în școală, creșterea încrederii în sine și implicit îmbunătățirea relațiilor interpersonale, performanța școlară și pregătirea pentru succesul în viața adultă. În concluzie, dezvoltarea inteligenței emoționale a elevilor este esențială pentru succesul lor pe termen lung în școală și în viață. Prin introducerea educației emoționale, prin promovarea empatiei și a abilităților sociale în școli putem contribui la formarea unor adulți echilibrați, capabili să facă față provocărilor complexe ale lumii moderne.

Bibliografie

1. Rusu, Elena, studiul „Abordări conceptuale în studiul inteligenței emoționale”, în revista științifică „ACTA ET COMMENTATIONES – Științe ale educației, nr.1/8, 2016.
2. Thorndike, Edward Lee, „Intelligence and Its Uses”, în revista „Harpers Magazine”, no.140, 1920.

Nevoia individului de apartenență la comunitatea profesională și impactul acesteia asupra succesului profesional

De **Mariana Deleanu**

Școala Gimnazială Iustin Pîrvu, Poiana Teiului (Neamț)

Cercetările legate de nevoile individului și motivația umană au o istorie îndelungată și diversificată, remarcându-se de-a lungul secolelor prin contribuții din domeniile filozofiei, psihologiei, sociologiei și economiei. În lumea modernă, munca nu mai reprezintă doar o modalitate de a-ți câștiga existența, ci și o sursă importantă de identitate și apartenență. O comunitate profesională solidă nu se rezumă doar la colectivul de angajați ai unei companii, ci implică și conexiuni, relații și colaborări cu alte organizații și indivizi din industrie. Aducerea în prim plan a nevoii de apartenență la comunitatea profesională este esențială pentru a construi un mediu favorabil dezvoltării individuale și colective, pentru a încuraja colaborarea și pentru a maximiza potențialul fiecărui membru.

„Încă din vremurile antice, gânditorii precum Aristotel și Platon au reflectat asupra naturii umane și a motivațiilor. Aristotel, de exemplu, a dezvoltat conceptul de «telos» (scop sau finalitate), argumentând că oamenii își caută să-și îndeplinească nevoile și să-și atingă potențialul maxim. În anii 1940 și 1950, Abraham Maslow, un psiholog umanist american, a propus teoria sa ierarhică a nevoilor umane, care este una dintre cele mai cunoscute și influente teorii legate de motivația umană. Potrivit lui Maslow, nevoile individului sunt dispuse într-o ierarhie, cu nevoile de bază (fiziologice și de siguranță) la baza piramidei, urmate de nevoile sociale, de stimă și de autorealizare. În anii 1950, Frederick Herzberg, un psiholog industrial și de afaceri, a dezvoltat teoria *motivation-hygiene* sau teoria factorului dual în ceea ce privește motivația la locul de muncă. Conform teoriei, factorii de motivare, cum ar fi recunoașterea și responsabilitatea, sunt cei care contribuie la satisfacția la locul de muncă și, implicit, la îndeplinirea nevoilor individuale. În anii 1960, David McClelland, un psiholog american, a elaborat teoria sa cu privire la nevoile umane, identificând trei nevoi fundamentale: nevoia de realizare (*achievement*), nevoia de putere (*power*) și nevoia de afiliere (*affiliation*). Conform acestei teorii, indivizii diferă în funcție de gradul în care manifestă aceste nevoi. Acestea sunt doar câteva exemple de cercetări și teorii legate de nevoile individului și motivația umană. De-a lungul timpului, cercetătorii au investigat și explorat diverse aspecte ale nevoilor umane, contribuind la înțelegerea complexității motivării umane și a impactului acestora asupra comportamentului și satisfacției individuale.” OpenAI. (2023).

Comunitatea profesională reprezintă un grup de oameni cu interese și obiective comune în cadrul aceluiași domeniu de activitate. Acest concept depășește limitele unei singure companii și se extinde la nivelul întregii industrii sau a unei anumite categorii profesionale. Apartenență la o astfel de comunitate poate oferi angajaților, antreprenorilor și profesioniștilor un sentiment puternic de conexiune, sprijin și dezvoltare continuă. În ierarhia nevoilor propusă de Maslow, nevoia de apartenență este situată pe treapta a treia (stefamedia.com/abraham-maslow-ierarhia-nevoilor/).

Gallo sublinia importanța obținerii satisfacției profesionale pentru păstrarea motivației. El era de părere că „nevoile nesatisfăcute de la locul de muncă generează emoții negative, sursă a demotivării” (L. Gallo, 2021). Pornind de la această afirmație, putem spune că este necesară crearea unor situații care generează emoții pozitive, individul având, în aceste condiții, o productivitate mai mare, alimentată de starea de bine în care se găsește.

„Psihologul Robert Plutchik a propus o roată a emoțiilor, în care emoțiile pot fi combinate pentru a forma sentimente diferite așa cum putem proceda cu culorile, care dacă sunt amestecate creează alte nuanțe.” (gokid.ro/emotii-umane-liste-utile-de-emotii-pozitive-si-negative/)

Dintre cele mai des întâlnite emoții pozitive în cadrul școlilor, fac parte: bucuria, acceptarea, bunătatea, calmul, curajul, curiozitatea, energia, fericirea, frumusețea, împlinirea, încântarea, iubirea, încrederea, mulțumirea, optimismul, voioșia, satisfacția.

Apartenență la o comunitate profesională oferă acces la resurse, evenimente de formare și schimb de cunoștințe cu alți membri cu experiență și expertiză în domeniu. Acest context încurajează dezvoltarea continuă și creșterea individuală, prin experimentarea emoțiilor pozitive. Într-un mediu profesional solicitant, este vital să simți că aparții unei comunități care te susține, care îți împărtășește valorile și care te motivează să depășești obstacolele.

Comunitatea profesională facilitează întâlniri cu alți profesioniști și lideri din domeniu, deschizând uși către noi oportunități de carieră și colaborări, ceea ce acoperă nevoia de recunoaștere socială și profesională. ”Contextele sociale, fizice și simbolice din viața noastră formează a doua natură. ”(B. Little,2020). De aceea consider că este important să se promoveze o cultură care să încurajeze colaborarea între angajați, departamente și chiar cu alte companii din domeniu.

Un alt cercetător afirmă: „Să te conectezi la nevoile tale îți permite să fii în acord cu tine însuți, fiindcă nevoile né leagă de ceea ce este esențial pentru echilibrul nostru psihic. Respectându-mi nevoile, îmi respect viața.” (L. Gallo, 2021). Prin urmare, trebuie să né respectăm nu doar nevoile personale, ci și pe cele profesionale, pentru a avea un echilibru constant în viața noastră.

Participarea la evenimente, ateliere și proiecte comune, la grupuri de discuții online, forumuri sau rețele sociale profesionale dedicare domeniului respectiv poate încuraja interacțiunea și schimbul de informații între profesori. Organizarea de evenimente și conferințe tematice aduce împreună membrii comunității, oferindu-le ocazia să-și împărtășească experiențele, să învețe unii de la alții și să își extindă rețelele de contact. De asemenea,

programul de mentorat în cadrul școlii poate fi un mod excelent de a facilita învățarea și dezvoltarea personală.

O comunitate puternică încurajează colaborarea, dezvoltarea personală și profesională și facilitează accesul la oportunități de carieră. Prin promovarea culturii colaborative, putem construi relații durabile și valorifica potențialul individual și colectiv al comunităților profesionale.

Bibliografie

1. Brian R. Little, Psihologia personalitatii si arta de a te simti bine, Grup Editorial Litera, 2020
2. Latifa Gallo, Emoțiile negative: Cum să ne eliberăm de frică, anxietate, tristețe, furie, agresivitate, rușine, Editura NICULESCU, 2021
3. OpenAI. (2023). ChatGPT May 24 Version [Large language model].
4. chat.openai.com/chat
5. Pierre Pichère, Ierarhia nevoilor lui Maslow, traducere Alina Dobre, Editura 50Minutes.com, 2023
6. doads.ro/piramida-maslow/
7. gokid.ro/emotii-umane-liste-utile-de-emotii-pozitive-si-negative/
8. www.stefamedia.com/abraham-maslow-ierarhia-nevoilor/

iTeach: Experienţe didactice

ISSN 2247 – 966X

Editor: Institutul pentru Educaţie

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experientedidactice